

M.A (SANSKRIT) SEMESTER - 1 (CBCS) Examination
OCT/NOV-2025 (AS PER SYLLABUS YEAR JUNE-2023)
Darsana : Vedanatasara (Core (New-23))

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

- પ્રશ્ન-૧ નીચેમાંથી કોઈપણ બે વાક્યોની વિસ્તૃત સમજૂતી આપો. (૧૪)
- ૧) સાધનાનિ નિત્યાનિત્યવસ્તુવિવેકેહામુત્રાર્થફલભોગવિરાગશમાદિષટ્ક-સમ્પત્તિમુમુક્ષુત્વાનિ ।
 - ૨) અજ્ઞાનં તુ સદસદભ્યામનિર્વચનીયં ત્રિગુણાત્મકં જ્ઞાનવિરોધિ ભાવરૂપં યત્કિન્નિદિતિ ।
 - ૩) વિષયો જીવબ્રહ્મૈક્યં શુદ્ધચૈતન્યં પ્રમેયં તત્રૈવ વેદાન્તાનાં તાત્પર્યાત્ । તદૈક્યપ્રમેયસ્ય તત્પ્રતિપાદકોપનિષત્પ્રમાણસ્ય સમ્બન્ધસ્તુ બોધ્યબોધકભાવઃ
 - ૪) અસર્પભૂતાયાં રજ્જૌ સર્પારોપવદવસ્તુન્યવસ્ત્વારોપોઽધ્યારોપઃ ।
- પ્રશ્ન-૨ નીચે માંથી કોઈ પણ બે નો અનુવાદ કરી સમજૂતી આપો. (૧૪)
- ૧) અથ વર્ણયતે । મહાવાક્યાર્થો ઇદં સમ્બન્ધત્રયેણાખણ્ડાર્થબોધકં ભવતિ । સમ્બન્ધત્રયં સામાનાધિકરણ્યં પદાર્થયોર્વિશેષણવિશેષ્યભાવઃ લક્ષ્યલક્ષણભાવશ્ચેતિ । તદુક્તમ્-તત્ત્વમસીતિવાક્યં નામ પદયોઃ પ્રત્યગાત્મલક્ષણયો- "સામાનાધિકરણ્યં ચ વિશેષણવિશેષ્યતા । લક્ષ્યલક્ષણસમ્બન્ધઃ પદાર્થપ્રત્યગાત્મનામ્" ઇતિ ॥
 - ૨) અસ્યાજ્ઞાનસ્યાવરણવિક્ષેપનામકમસ્તિ શક્તિદવયમ્ । આવરણ શક્તિસ્તાવદત્પોઽપિ મેઘોઽનેકયોજનાયતમાદિત્યમણ્ડલમવલોકયિતૃનયન- પથપિધાયકતયા યથાચ્છાદયતીવ તથાજ્ઞાનં પરિચ્છિન્નમપ્યાત્માનમ- પરિચ્છિન્નમસંસારિણમવલોકયિતૃબુદ્ધિપિધાયકતયાચ્છાદયતીવ સામર્થ્યમ્ ।
 - ૩) ચતુર્વિધશરીરાણિ તુ જરાયુજાણ્ડજોદ્વિજ્જસ્વેદજાખ્યાનિ । જરાયુજાણિ જરાયુભ્યો જાતાનિ મનુષ્યપશ્વાદીનિ । અણ્ડજાણ્યણ્ડેભ્યો જાતાનિ પક્ષિપન્નગાદીનિ । ઉદભિજ્જાણિ ભૂમિમુદ્વિદ્ય જાતાનિ લતાવૃક્ષાદીનિ । સ્વેદજાણિ સ્વેદેભ્યો જાતાનિ યૂકામશકાદીનિ ॥
 - ૪) અસ્યાપ્રામાણ્યં નાશઙ્કનીયં ત્રિવૃત્તકરણશ્રુતેઃ પઞ્ચીકરણસ્યાપ્યુપ-પઞ્ચાનાં પઞ્ચાત્મકત્વે સમાનેઽપિ તેષુ લક્ષણત્વાત્ । ચ "વૈશેષ્યાત્તદ્વાદસ્તદ્વાદ" ઇતિન્યાયેનાકાશાદિવ્યપદેશઃ સમ્ભવતિ । તદાનીમાકાશે શબ્દોઽભિવ્યજ્યતે વાયૌ શબ્દસ્પર્શાવગ્નૌ શબ્દસ્પર્શરૂપાણ્યપ્સુ શબ્દસ્પર્શરૂપરસાઃ પૃથિવ્યાં શબ્દસ્પર્શરૂપરસગન્ધાશ્ચ ॥
- પ્રશ્ન-૩ "વેદાંત દર્શનની આચાર્ય પરંપરા વિષે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. (૧૪)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૩ "ભારતીય દર્શનોમાં વેદાંત-દર્શનનું સ્થાન જણાવી તેનું મહત્વ સમજાવો.
- પ્રશ્ન-૪ વેદાંતસાર પ્રમાણે અધ્યારોપ અને અપવાદની વિસ્તૃત સમજૂતી આપો. (૧૪)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૪ વેદાંતસાર પ્રમાણે "મોક્ષ"ની અવધારણા વિષે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.
- પ્રશ્ન-૫ નીચે માંથી કોઈ પણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો. (૧૪)
- ૧) મહાવાક્ય
 - ૨) અજ્ઞાન
 - ૩) પંચીકરણ
 - ૪) સદાનંદ-યોગી
